

На основу чл. 43 т. 25 Статута Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду“ бр. 201/18, 207/19, 213/20, 214/20 и 217/20), Сенат Универзитета у Београду, на седници одржаној 8. септембра 2021. године, донео је

ПРАВИЛНИК О ПОСТУПКУ УТВРЂИВАЊА ЕТИЧКЕ ОДГОВОРНОСТИ НА УНИВЕРЗИТЕТУ У БЕОГРАДУ

Предмет Правилника

Члан 1

Овим правилником ближе се уређује састав, надлежност и начин рада органа и тела за вођење поступка утврђивања повреда Кодекса професионалне етике Универзитета у Београду („Кодекс“), начин и поступак утврђивања одговорности за повреду етичких начела, облици повреда Кодекса, као и мере за повреду Кодекса.

Дужност сарадње

Члан 2

(1) Органи и тела Универзитета у Београду („Универзитет“) и његових чланица, као и чланови универзитетске заједнице, дужни су да сарађују са органима и телима из овог правилника и да им на њихов захтев достављају податке који су од значаја.

(2) У случају повреде обавеза из става 1 овог члана може да буде покренут дисциплински поступак, у складу са прописима о дисциплинској одговорности Универзитета, факултета и института.

Повреде Кодекса професионалне етике на које се примењује Правилник

Члан 3

(1) Овај правилник односи се на следеће повреде Кодекса:

1) ограничавање слободе мишљења и изражавања чланова универзитетске заједнице

- 2) нарушавање интегритета Универзитета, факултета или института, а посебно неодговорно испуњавање обавеза
- 3) непоштовање личности, интегритета, достојанства и права на приватност чланова универзитетске заједнице
- 4) угрожавање права на несметан академски и професионални развој и усавршавање чланова универзитетске заједнице
- 5) дискриминаторно понашање, односно свако неоправдано прављење разлике или неравноправно поступање, на отворен или прикривен начин, по било ком основу
- 6) узнемиравање других чланова универзитетске заједнице, у смислу Кодекса
- 7) непоштовање правних и етичких стандарда у настави или пракси у којој учествују деца, малолетна или немоћна лица
- 8) неодговорно опхођење према животној средини и животном окружењу
- 9) измишљање и преправљање препорука или лажно представљање академских достигнућа
- 10) примање или тражење поклона којим се врши утицај на објективност или испуњавање професионалних обавеза чланова универзитетске заједнице
- 11) коришћење положаја ради стицања користи или погодности за себе или повезано лице
- 12) понашање које представља сукоб интереса, у смислу Кодекса
- 13) откривање поверљивих података, у смислу Кодекса
- 14) пристрасно и дискриминаторно вредновање успешности остваривања обавеза и компетенција члана универзитетске заједнице код професионалног напредовања
- 15) ограничавање јавних наступа других чланова универзитетске заједнице.
- 16) спровођење истраживања које може да проузрокује физичко, психичко или правно угрожавање учесника истраживања, стварање недопустивог ризика од таквог угрожавања, или подржавање, подстицање или прикривање таквог истраживања
- 17) спровођење истраживања у којем учествују људи без њиховог претходног пристанка, у смислу Кодекса професионалне етике

18) спровођење истраживања у којем није обезбеђена заштита приватности и анонимности учесника, као и поверљивости података

19) спровођење истраживања у којем се у експерименталне сврхе користе животиње без поштовања правних, етичких и стручних стандарда.

(2) Поступак утврђивања повреде чл. 21-25 Кодекса уређује се Правилником о поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова.

Сврха мера за повреду Кодекса

Члан 4

(1) Изрицање мера из члана 19 овог правилника представља израз неслагања академске заједнице са недопуштеним понашањем из Кодекса, као друштвено неприхватљивим поступањем. Мере имају за првенствени циљ превентивно деловање и безусловно ограђивање Универзитета и његових чланица од наведеног понашања, као и упућивање поруке најширој јавности да су такви облици понашања непримерени члановима академске заједнице.

(2) Одговорност лица којем је изречена мера не утиче на његову евентуалну одговорност по другим основима.

Облик и висина мера за повреду Кодекса

Члан 5

Облик и висина мере из овог члана одређују се у зависности од:

- тежине учињене повреде
- штете која је нанета Универзитету или његовој чланици
- активности које је учинилац предложио да ће предузети у сврху отклањања последица повреда Кодекса.

Трошкови поступка

Члан 6

(1) Поступак за утврђивање повреде Кодекса је бесплатан, а учесници сnose своје трошкове.

(2) Члановима етичких комисија и Одбора за професионалну етику („Одбор“), Универзитет, односно факултет или институт, обезбеђује правну помоћ и сноси трошкове поступка уколико против њих буде био покренут поступак у вези са чланством, активностима и иступањем у тим телима.

Органи и тела за утврђивања повреда Кодекса професионалне етике

Члан 7

(1) У поступку утврђивања повреда Кодекса и развоју етичких стандарда учествују декан, директор, наставно-научно веће, научно веће, етичка комисија („комисија“), Етичка комисија студија при Универзитету, Одбор за професионалну етику, Етички одбор Универзитета („Етички одбор“), и Сенат Универзитета („Сенат“).

(2) Члан етичке комисије, Етичке комисије студија при Универзитету, Одбора за професионалну етику, Етичког одбора Универзитета, не може бити позван на одговорност због мишљења или става датог током разматрања предмета и доношења одлуке у поступку, осим уколико његовим поступањем нису остварена обележја неког законом предвиђеног кажњивог дела.

(3) Комисије, Одбор и Етички одбор имају секретара којег именује декан или директор, односно ректор Универзитета („ректор“).

(4) Секретар врши стручно-административне послове за потребе комисије, односно Одбора, води евиденцију о изреченим мерама, даје потребна обавештења учесницима у поступку и обавља друге послове по налогу председника комисије, односно Одбора.

(5) Састав, начин рада и друга питања од значаја за рад Етичке комисије студија при Универзитету уређени су посебним правилником и другим општим актима Универзитета.

Надлежност и састав етичке комисије

Члан 8

(1) Комисија даје мишљења поводом захтева за утврђивање повреде Кодекса („захтев“).

(2) Чланове комисије и њеног председника именује наставно-научно веће на предлог декана, односно научно веће на предлог директора.

(3) Комисије факултета имају најмање пет чланова, од којих су најмање три из реда наставника и сарадника, један из реда студената и један из реда запослених у стручној служби факултета, који је правник.

(4) Комисије института имају најмање пет чланова, од којих су најмање четири из реда истраживача, а један из реда запослених у стручној служби института, који је правник.

(5) За сваког члана комисије именује се по један заменик.

(6) Комисија одлучује већином гласова укупног броја чланова, а члан чији став или предлог нису уврштени у мишљење комисије има право да издвоји своје мишљење, које се доставља уз мишљење комисије.

(7) Састав и рад комисије ближе се уређује општим актом факултета или института, Правилником о поступку утврђивања неакадемског понашања у изрази писаних радова и овим правилником.

Мандат чланова етичке комисије

Члан 9

(1) Мандат чланова комисије траје четири године и они могу бити поново именовани.

(2) Мандат студента који је члан комисије траје годину дана.

(3) Уколико члану комисије престане чланство у комисији пре истека мандата, наставно-научно веће, односно научно веће, је дужно да у року од 60 дана именује новог члана комисије. Мандат члана који је накнадно именован траје до истека мандата комисије.

Састав Одбора за професионалну етику

Члан 10

(1) Чланове Одбора именује Сенат на предлог ректора.

(2) Одбор има седам чланова, од којих су четири из реда наставника, и то по један из сваке групација наука, односно истраживача, један је из реда истраживача у научном звању, један из реда студената и један из реда секретара факултета или института.

(3) Одбор одлучује већином гласова укупног броја чланова.

(4) Радом Одбора руководи председник, којег у случају његове одсутности или спречености да обавља дужност замењује заменик председника.

(5) Председника и заменика председника Одбора бира Одбор.

Мандат чланова Одбора за професионалну етику

Члан 11

(1) Мандат чланова Одбора траје четири године и они могу бити поново именовани.

(2) Мандат студента који је члан Одбора траје годину дана.

Уколико члану Одбора престане чланство у Одбору пре истека мандата, Сенат је дужан да у року од 60 дана именује новог члана Одбора. Мандат члана који је накнадно именован траје до истека мандата Одбора.

(3) Уколико члану Одбора престане чланство у Одбору пре истека мандата, Сенат је дужан да у року од 60 дана именује новог члана Одбора. Мандат члана који је накнадно именован траје до истека мандата Одбора.

Надлежности Одбора за професионалну етику

Члан 12

(1) Одбор:

- 1) одлучује по захтевима из члана 18 став 3 овог правилника;
- 2) одлучује по жалбама из члана 6 Правилника о поступку утврђивања неакадемског понашања у изради писаних радова;
- 3) одлучује о захтевима за утврђивање повреде Кодекса учињене од стране органа пословођења, осим повреда из чл. 21-25 Кодекса;
- 4) предлаже измене и допуне Кодекса;
- 5) прати развој етичких стандарда у земљи и иностранству;
- 6) обавља друге послове предвиђене Кодексом и другим општим актима Универзитета.

(2) За свој рад Одбор је одговоран Сенату.

Етички Одбор Универзитета

Члан 13

(1) Етички одбор има пет чланова, укључујући председника и заменика председника, које именује Сенат из реда својих чланова.

(2) Етички одбор доноси одлуке из члана 14 став 3 овог правилника.

(3) У року од 120 дана од дана пријема жалбе, Етички одбор доноси одлуку којом потврђује или преиначује одлуку из члана 12 став 1 тачка 3 овог правилника, или је поништава и враћа на поновно одлучивање.

(4) Етички одбор доноси одлуке већином гласова укупног броја чланова.

(5) Одлука из става 3 овог члана је коначна.

Захтев за утврђивање повреде Кодекса професионалне етике

Члан 14

(1) Поступак пред комисијом покреће се подношењем захтева.

(2) Захтев може да поднесе запослени, студент, орган или тело Универзитета или његових чланица, или члан органа или тела Универзитета или његових чланица, када основано сумња да је дошло до повреде Кодекса, осим повреда из чл. 21-25 Кодекса за које је поступак уређен посебним правилником.

(3) Уколико се поступак покреће против органа пословођења, захтев се подноси Одбору, а о жалби одлучује Сенат посредством Етичког одбора.

(4) Захтев је јасно одређен, у њему су наведени и образложени елементи који указују на постојање повреде Кодекса из члана 3 овог правилника и приложени су му одговарајући докази. У захтеву су садржани одговарајући подаци о подносиоцу.

(5) Уколико комисија, односно Одбор, утврди да је захтев непотпун или неуредан, обавештава подносиоца о потреби да таква непотпуност или неуредност буде отклоњена у примереном року.

(6) Уколико у року из става 5 овог члана не буду отклоњени недостаци, комисија, односно Одбор, решењем одбацује захтев.

(7) Захтев из става 1 овог члана подноси се у року од 120 дана од дана сазнања за евентуалну повреду Кодекса, односно у року од пет година од њеног извршења.

Члан 15

(1) Уредан захтев доставља се лицу против којег је поступак покренут, у сврху писаног изјашњења у року од 15 дана.

(2) Комисија може од подносиоца захтева да затражи и додатна појашњења, уколико је то неопходно за вођење поступка.

(3) Комисија даје мишљење на основу навода и података из захтева, предметне документације и, по потреби, додатних појашњења.

(4) Комисија даје мишљење у писаном облику, у року од 120 дана од дана пријема уредног захтева. Уколико је у току поступка комисија затражила додатна појашњења, овај рок се рачуна од дана њиховог достављања.

(5) Комисија доставља мишљење декану или директору.

Мишљење комисије

Члан 16

(1) Мишљење комисије садржи:

- опис захтева и питања о којима је комисија расправљала;
- наводе о повредама Кодекса које је комисија узела у разматрање;
- образложену оцену да ли понашање које је предмет захтева представља повреду Кодекса, као и оцену о тежини повреде;
- информацију о мерама које су евентуално претходно изречене лицу против којег је поступак покренут;
- податак о исходу гласања;
- друге потребне елементе.

(2) Мишљење из става 1 може да садржи гледиште комисије о начинима на које је било могуће да повреда Кодекса буде избегнута и о начинима који могу да допринесу да такве и сличне повреде Кодекса не буду поновљене;

(3) Мишљење из става 1 овог члана потписују председник и чланови комисије.

Одлука о захтеву

Члан 17

(1) Декан или директор доноси одлуку о захтеву у року од 15 дана од дана пријема мишљења етичке комисије.

(2) Декан или директор може донети одлуку којом се захтев одбија, или одлуку којом се лице против којег је захтев поднет оглашава одговорним и којом се изриче одговарајућа мера за повреду Кодекса.

(3) Одлука из става 1 овог члана садржи: увод, изреку, образложење и поуку о правном леку.

(4) Одлука из става 1 овог члана доставља се учесницима у поступку у року од осам дана од дана доношења.

Правни лекови

Члан 18

(1) Лице против којег је покренут поступак и подносилац захтева могу на одлуку из члана 17 овог правилника да поднесу жалбу наставно-научном већу, односно научном већу, у року од 8 дана од дана пријема одлуке.

(2) Одлука из става 1 овог члана је коначна.

(3) Изузетно, лице којем је изречена мера јавне осуде може Одбору да поднесе захтев за преиспитивање одлуке наставно-научног већа, односно научног већа, донете по жалби, у року од 15 дана од дана пријема одлуке.

(4) У року од 120 дана од дана пријема захтева за преиспитивање из става 3 овог члана, Одбор доноси одлуку којом потврђује или преиначује одлуку наставно-научног већа, односно научног већа.

(5) Неблаговремен или недозвољен захтев Одбор одбацује решењем.

(6) Одлука из става 4 овог члана садржи: увод, изреку, образложење и поуку о правном леку.

(7) Одлука из става 4 овог члана је коначна.

Врсте мера за повреду Кодекса професионалне етике

Члан 19

(1) Мере за повреду Кодекса су:

- опомена
- јавна опомена
- јавна осуда.

(2) Опомена се изриче учиниоцу лакше повреде Кодекса за којег се може очекивати да ће писано упозорење без објављивања довољно утицати на њега да више не врши повреду Кодекса.

(3) Опомена се уноси у евиденцију о изреченим мерама упозорења, али не чини саставни део досијеа наставника, сарадника, истраживача, студента и запосленог.

(4) Јавна опомена се изриче учиниоцу повреде Кодекса за кога се може очекивати да ће мера објављивања довољно утицати на њега да више не врши повреде Кодекса. Јавна опомена се објављује на седници наставно-научног већа факултета, односно научног већа института и органа управљања факултета, института на којем је учинилац повреде Кодекса запослен или студира.

(5) Јавна осуда се изриче учиниоцу за најтеже повреде Кодекса, што се утврђује у складу са чланом 5 овог правилника. Јавна осуда се објављује на седници Савета и Сената Универзитета, на седницама наставно-научних већа, односно научних већа свих чланова Универзитета, на седници Савета факултета на којем је запослен, у гласилу „Гласник Универзитета у Београду“, као и на огласним таблама и интернет страници Универзитета.

(6) Дужина трајања правних последица опомене је три године, дужина трајања правних последица јавне опомене је пет година, а јавна осуда је трајна.

(7) О врсти мере из става 1 овог члана одлучује надлежни орган за вођење поступка.

Евиденција о изреченим мерама

Члан 20

(1) Универзитет, односно факултет или институт, води евиденцију о изреченим мерама („евиденција“).

(2) У евиденцију се уносе: одговарајући подаци о учиниоцу и врста повреде етичких начела, изречена мера и датум доношења одлуке.

(3) Изречена мера чини саставни део досијеа наставника, сарадника, истраживача, студента и запосленог, и то

- за опомену – три године;
- за јавну опомену – пет година;
- за јавну осуду – трајно.

Сходна примена закона

Члан 21

На питања од значаја за поступак утврђивања етичке одговорности, а која нису уређена овим правилником, сходно се примењују одредбе закона којим се уређује општи управни поступак.

Рокови
Члан 22

Рокови прописани овим правилником не теку од 1. до 15. јануара и за време летњег распуста (од 15. јула до 31. августа).

Окончање започетих поступака
Члан 23

(1) Поступци који су започети пре ступања на снагу овог правилника окончаће се према прописима по којима су започети, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог правилника.

(2) Поступци који не буду били окончани у року из става 1 овог члана окончаће се по одредбама овог правилника.

Престанак важења претходног правилника
Члан 24

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о раду етичких комисија и Одбора за професионалну етику („Гласник Универзитета у Београду“ бр. 193/16, 199/17, 203/18 и 215/20).

Ступање на снагу
Члан 25

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у гласилу „Гласник Универзитета у Београду“.

(Београд, 14. септембар 2021. године; Број: 61212-3525/1-21)

ПРЕДСЕДНИЦА СЕНАТА
РЕКТОРКА

проф. др Иванка Поповић, с.р.